

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

SPOMLADANSKI ROK

GEOGRAFIJA

Izpitna pola 1

Ponedeljek, 7. junij 2004 / 100 minut

*Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca. Izpitni poli je dodana barvna priloga.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar.

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Odgovarjajte v povedih, ne le z besedo ali besedno zvezo. Odgovore vpisujte v za to predvidene prostore, z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom. Pišite čitljivo. **Nejasne in nečitljive rešitve ter nejasni lastni popravki se ovrednotijo z nič (0) točkami.**

Ob nalogah je v oklepaju na desni strani navedeno možno število točk.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 2 prazni.

[illegible]

PRAZNA STRAN

Obrnite list.

A1 – OBČA

1. Besede v levem stolpcu smiselno **povežite** z razlagami v desnem, tako da pred vsako besedo v levem stolpcu **vpišete** (le eno) ustrezno **številko** iz desnega stolpca.

_____ porečje	1. Površje, s katerega se reke stekajo v isto morje.
_____ rečni sistem	2. Skrajni zgornji del porečja.
_____ povodje	3. Črta, ki razmejuje dve porečji.
_____ razvodje	4. Reka s svojimi pritoki.
	5. Celotna površina, s katere se reke odteka po isti reki.
	6. Mejno ozemlje med dvema rekama.

(2 točki)

2. Oglejte si **karto 1** in zapišite **tip obale**, ki sta ga oblikovali reki **Laba** in **Vezera** ob svojem **izlivu**.

Karta 1

(Vir: Atlas sveta za osnovne in srednje šole, str 20. Mladinska knjiga. Ljubljana, 1996)

(1 točka)

3. Taki **izlivi rek** so zelo pomembni za **vodni promet**. Pojasnite, zakaj.

(1 točka)

4. **Karta 1** prikazuje del Severne in Srednje Evrope. Kako imenujemo **Baltiško** in **Severno morje** glede na njuno **lego**?

Baltiško morje imenujemo _____

Severno morje imenujemo _____

(2 točki)

5. Slanost Baltiškega morja znaša le 7 ‰ . Napišite **dva vzroka** za **nizko slanost** Baltiškega morja.

1 _____

2 _____

(2 točki)

6. Na slanost morij vplivajo tudi morski tokovi. Imenujte morski tok, ki obliva **zahodne** obale **severne Afrike**, in razložite, kako vpliva na izredno **nizko** količino padavin v tem delu Afrike.

Morski tok: _____

Razlaga vpliva: _____

(2 točki)

A2 – OBČA

7. Dopolnite besedilo.

Turizem in promet uvrščamo v _____ sektor dejavnosti.

Glede na to, kaj prevažamo, promet delimo na potniški in _____ promet.

Stroški prevoza vplivajo na to, da je promet danes eden pomembnejših dejavnikov pri _____ industrije.

(2 točki)

8. Za razvoj turizma so včasih pomembnejši naravni, drugič pa družbeni dejavniki. K oznakam prilog napišite tisti **naravni** ali **družbeni element** v pokrajini, ki je najpomembneje vplival na razvoj turizma in je prikazan na **slikah 1, 2, 3 ali 4**.

Slika 1

Slika 2

(Vir: Senegačnik, J. in ostali, 2000: *Živim v Sloveniji*. str. 86. Modrijan. Ljubljana)

Slika 3

Slika 4

(Vir: Senegačnik, J., Drobnjak, B., 2003: *Obča geografija za 1. letnik gimnazij*. Delovni zvezek, str. 46. Modrijan. Ljubljana)

Slika 1 _____

Slika 2 _____

Slika 3 _____

Slika 4 _____

(2 točki)

9. **Slika 1 (v nalogi 8)** prikazuje eno izmed oblik turizma. **Obkrožite črko** pri posamezni trditvi glede na to, ali je trditev pravilna (**P**) ali nepravilna (**N**).

Ta oblika turizma je najbolj razširjena v Severni Evropi.	P	N
Slika 1 prikazuje primer množičnega turizma.	P	N
Ta oblika turizma je najbolj razširjena v poletnih mesecih.	P	N

(2 točki)

10. Opišite dve prednosti in dve slabosti **vodnega prometa**.

Prednosti:

1 _____

2 _____

Slabosti:

1 _____

2 _____

(2 točki)

11. Ker $\frac{3}{4}$ svetovne trgovine blaga odpade na pomorske prevoze, se središča gospodarskega razvoja selijo k pristaniščem. Opišite tri vzroke, ki vplivajo na izredno **hiter razvoj** nekaterih **pristanišč**.

1 _____

2 _____

3 _____

(2 točki)

B1 – SVET

12. Avstralija je zelo raznolika država. Predstavljajo jo napisane trditve. Obkrožite črko tistega območja, prikazanega na **karti 2**, za katerega velja napisana trditev.

Karta 2

(Vir: Kolenc-Kolnik, K., in ostali, 1999: *Sodobni svet*. str. 22. Modrijan. Ljubljana)

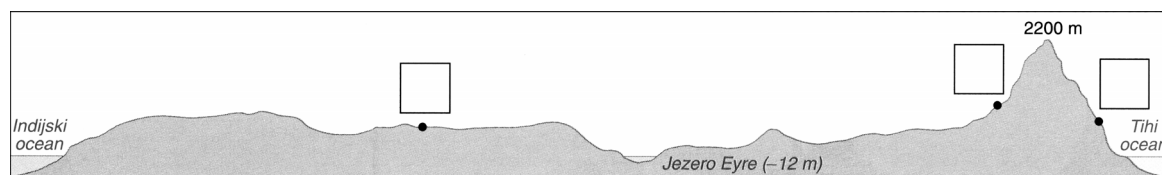
A	B	C	Na tem območju živi 3,5 % prebivalstva Avstralije.
A	B	C	Vroče in vlažno tropsko podnebje.
A	B	C	82 % prebivalstva živi v mestih. Največje mesto je Sydney.
A	B	C	V povprečju pade manj kot 250 mm padavin letno.
A	B	C	Družinske farme.
A	B	C	Bogata nahajališča boksitove rude in pridobivanje aluminija.

(2 točki)

13. Na **sliki 5** vidimo prerez Avstralije od zahoda proti vzhodu. Označeni so trije kraji z različno količino padavin. V kvadrate **vpišite** črke **A**, **B** in **C**, pri čemer črke pomenijo naslednje:

- A kraj z največ padavinami;
 B kraj z manj padavinami;
 C kraj z zelo malo padavinami.

Slika 5

(Vir: Kolenc-Kolnik, K., in ostali, 1999: *Sodobni svet*. str. 23. Modrijan. Ljubljana)

(1 točka)

14. Opišite **vzroka**, ki vplivata na različno količino padavin med označenimi kraji.

1 _____

2 _____

(2 točki)

15. V **prilogi 1 (Priloga k Izpitni poli 1)** so z barvami označena območja različnega rastlinstva v Avstraliji. Na črte **pripišite** ustrezno **številko** tipa rastlinstva **iz legende v barvni prilogi**.

_____ savansko rastlinstvo

_____ listnati gozd

_____ mediteransko rastlinstvo

_____ tropski deževni gozd

_____ stepsko rastlinstvo

_____ puščavsko rastlinstvo

(2 točki)

16. Avstralija je celina, kamor se je močno priseljevalo evropsko prebivalstvo. Že pred prihodom belcev so v Avstraliji živeli **domorodci (prvotno prebivalstvo)**, katere danes štejemo med ogrožene.

Kako imenujemo **avstralske domorodce**?

Napišite dve značilnosti **družbenega položaja** avstralskih domorodcev.

1 _____

2 _____

(3 točke)

B2 – SVET

17. Ob napisani trditvi o Afriki obkrožite DA, če je trditev pravilna in NE, če je napačna.

DA NE Afriško celino povečini sestavljajo mlajše kamnine.

DA NE Zelo vlažno območje v Afriki je Kongova kotlina, za katero je značilno ekvatorialno podnebje.

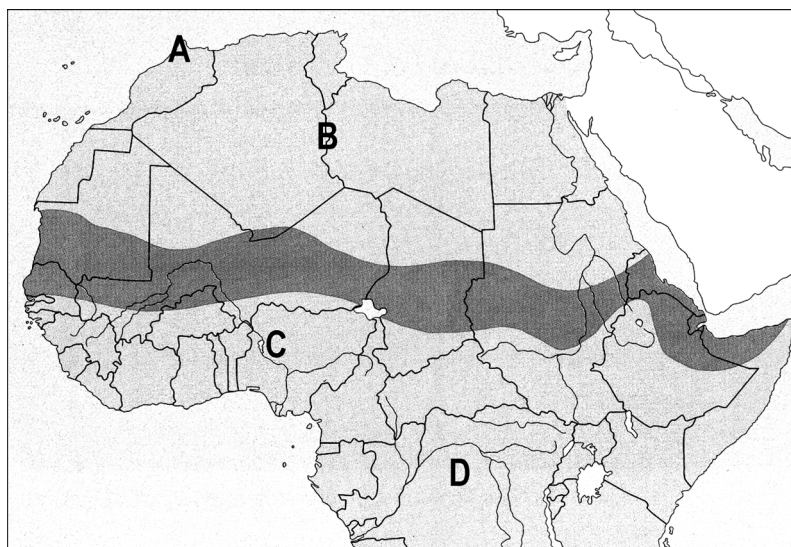
DA NE Vroči in suhi vetrovi, ki pihajo od povratnikov proti ekvatorju, se imenujejo monsuni.

DA NE Največ ljudi živi ob obalah in rekah pa tudi na višjih nadmorskih višinah, kjer je podnebje manj vroče.

(2 točki)

18. Na **karti 3** so s črkami označena štiri različna podnebna in rastlinska območja Afrike. **Obkrožite črko tistega območja s karte 3**, ki ga predstavljata klimogram in slika v **prilogi 2 (Priloga k Izpitni poli 1)**.

Karta 3

(Vir: Kolenc-Kolnik, K., in ostali, 1999: Sodobni svet. str. 63. Modrijan. Ljubljana)

Klimogram predstavlja območje A B C D

Tip rastlinstva je iz območja A B C D

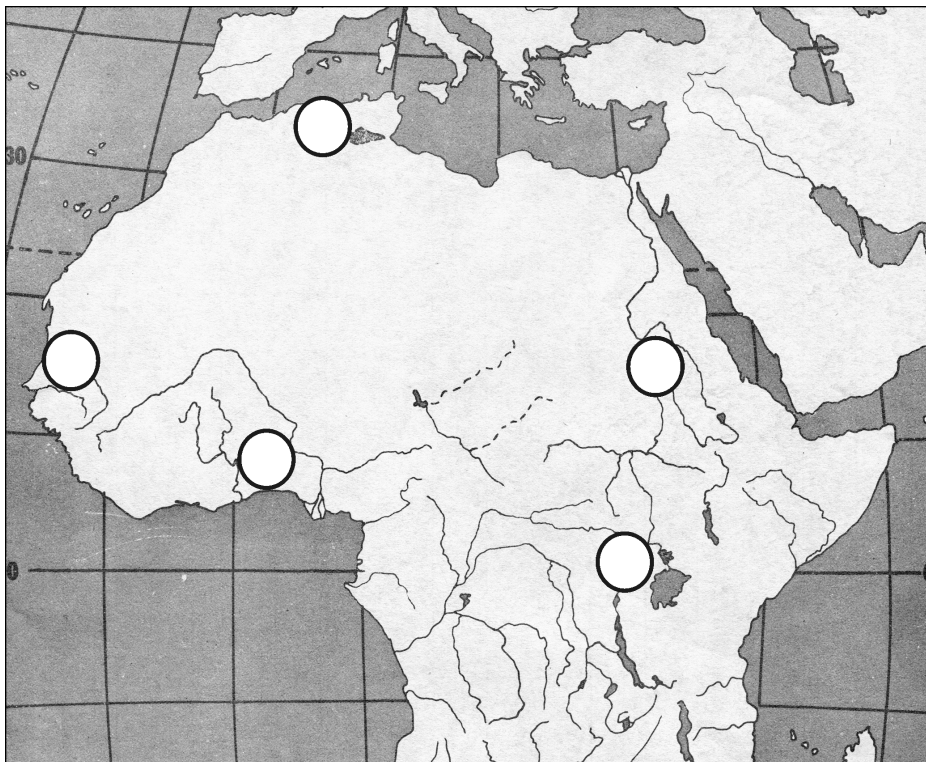
(2 točki)

19. Opišite, kako se **spreminjajo** podnebne značilnosti od ekvatorja do povratnika.

(1 točka)

20. Na **karti 4** so s krogi označena **območja pridelovanja nekaterih kmetijskih pridelkov** v Afriki. Številke ob napisanih kmetijskih pridelkih **vpišite** v ustrezne kroge na **karti 4**.

Karta 4

- 1 bombaž
- 2 kakav
- 3 kava
- 4 arašidi
- 5 grozdje

(Vir: geografske prosojnice)

(2 točki)

21. V Afriki razlikujemo dva osnovna tipa kmetijstva, glede na to, komu so pridelki namenjeni. **Kateremu tipu kmetijstva** pripadajo **pridelki iz naloge 20**?

(1 točka)

22. Od naštetih vrst kmetovanja v Afriki obkrožite tisto, ki je ekološko **najbolj sprejemljivo za okolje**, in svojo izbiro pojasnite.

Plantažno kmetijstvo

Samooskrbno stalno kmetijstvo

Namakalno kmetijstvo

Samooskrbno selilno kmetijstvo

Tržno kmetijstvo

Pojasnitev: _____

(2 točki)

C1 – EVROPA

23. **Priloga 3 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazuje otok Islandijo. Imenujte **tip obale**, ki je v prilogi označen s črko **A**.

(1 točka)

24. S pomočjo **priloge 3 (Priloga k Izpitni poli 1)** razložite **nastanek** otoka **Islandije**.

(1 točka)

25. Imenujte vzroka za **gostejšo** poselitev **jugozahodnih** delov Islandije.

1 _____

2 _____

(2 točki)

26. V državah Severne Evrope je močno prisotna uporaba **alternativnih virov** energije. K vsaki državi pripišite prevladujoči alternativni vir energije.

Islandija: _____

Danska: _____

(2 točki)

27. Kateri izmed grafov v **prilogi 4 (Priloga k Izpitni poli 1)** prikazuje sestavo **zunanje trgovine Danske**? Napišite številko grafa in pojasnite svojo odločitev.

Graf: _____

Pojasnilo: _____

(2 točki)

28. Z izjemo Danske so ostale države Severne Evrope zelo redko poseljene. **Obkrožite** stran neba, kjer je **gostota** prebivalstva na **Danskem največja**, in **opišite vzrok** za to zgostitev.

Sever Jug Zahod Vzhod

Vzrok: _____

(2 točki)

C2 – EVROPA

29. Švica je jezikovno raznolika država. V **prilogi 5 (Priloga k Izpitni poli 1)** sta s črkama **A** in **B** označeni različni **jezikovni območji**. Imenujte **jezika**, ki ju govori večinsko prebivalstvo.

A _____

B _____

(2 točki)

30. Opišite **vzroka**, ki sta omogočila **gostejšo poselitev** območja, ki je v **prilogi 5 (Priloga k Izpitni poli 1)** označen s črko **C**.

1 _____

2 _____

(2 točki)

31. Pojasnite **vzroka**, ki sta po **2. svetovni vojni** vplivala na močno **priseljevanje** prebivalstva v **Švico**, in **vzrok**, ki je **priseljevanje** v **Madžarsko** omejeval.

Švica

1 _____

2 _____

Madžarska

1 _____

(3 točke)

32. Imenujte prevladujoči **verski skupnosti** v **Švici**.

(1 točka)

33. Na dveh **primerih** iz vsakdanjega življenja **razložite vlogo mešanih družin** pri ustvarjanju **multikulturnega sožitja** med ljudmi.

1 _____

2 _____

(2 točki)

PRAZNA STRAN